

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ СУДОВОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО

Методичні рекомендації

Одеса

2023

УДК

**Рекомендовано науково-методичою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокл 4 від 25.06.2023 року)**

Рецензенти:

1. **Громовенко Костянтин Вікторович** – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Міжнародного гуманітаного університету;
2. **Вітман Костянтин Миколайович** – доктор політичних наук, професор, директор Центру підготовки магістрів публічної служби і професійних суддів Національного університету «Одеська юридична академія»

Навчально методичний посібник розробили та склали:

1. Аракелян Мінас Рамзесович – доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія», заслужений юрист України;
2. Бехруз Хашматулла Набієвич – завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор;
3. Мануїлова Катерина Вікторівна – доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент;

Порівняльне правознавство. Навчально-методичний посібник / укл.: Аракелян М.Р., Бехруз Х.Н., Мануїлова К.В. Національний університет «Одеська юридична академія» Одеса. 2023. 47 с.

УДК

© Кол. авторів, 2023

© Нац. ун-т «Одеська юридична академія», 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА

ТЕМА 1. Вступ в теорію порівняльного правознавства

ТЕМА 2. Методологія порівняльного правознавства

ТЕМА 3. Виникнення, розвиток та основні школи порівняльного правознавства

ТЕМА 4. Поняття та класифікація правових систем. Зближення правових систем

ТЕМА 5. Загальна характеристика романо-германської правової сім'ї

ТЕМА 6. Загальна характеристика англо-американської правової сім'ї

ТЕМА 7. Загальна характеристика скандинавських правових систем як окремої групи змішаної правової сім'ї

ТЕМА 8. Загальна характеристика латиноамериканських правових систем як окремої групи змішаної правової сім'ї

ТЕМА 9. Загальна характеристика африканських правових систем як окремої групи сім'ї традиційного права

ТЕМА 10. Загальна характеристика правових систем країн далекого сходу як окремої групи сім'ї традиційного права

ТЕМА 11. Релігійні правові системи (перша частина)

ТЕМА 12. Релігійні правові системи (друга частина)

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

ТЕМА 1. ВСТУП В ТЕОРІЮ ПОРІВНЯЛЬНОГО ПРАВОЗНАВСТВА

Лекційний курс

Поняття порівняльного правознавства. Статус порівняльного правознавства. Об'єкт та предмет порівняльного правознавства. Цілі, завдання та функції порівняльного правознавства. Структура порівняльного правознавства. Місце порівняльного правознавства в системі юридичних наук.

Питання до семінарського заняття

1. Співвідношення порівняльного правознавства, порівняльного права та компаративістики.
2. Основні підходи до визначення статусу порівняльного правознавства.
3. Об'єкт та предмет порівняльного правознавства.
4. Цілі, завдання та функції порівняльного правознавства.
5. Основні підходи до визначення структури порівняльного правознавства.
6. Місце порівняльного правознавства в системі юридичних наук. Порівняльне правознавство та споріднені (інші компаративістські) науки.

Література до теми

1. Бехруз Х. Н. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 464 с.
2. Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак [та ін.]. Харків : Право, 2020. 568 с.
3. Ідея порівняльного міжнародного права: pro et contra : зб. наук. пр. на честь інозем. члена НАНУ України та НАПрН України Уїльяма Елліотта Батлера / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]. Київ ; Львів : Ліга-прес, 2015. 536 с.
4. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 742 с.

5. Кресін О. В. Порівняльне правознавство у XIX – XX століттях: проблеми становлення. Київ : Логос, 2011. 294 с.
6. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібн. Дніпро : Ун-ет митн. справи та фінансів, 2019. 86 с.
7. Порівняльне правознавство : підручник / О. В. Петришин С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2021. 272 с.
8. Порівняльне правознавство : хрестоматія / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2019. 1024 с.
9. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Харків : Право, 2008. 488 с.
10. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 3-тє вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.
11. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. наук. пр. / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]. Львів : Львівськ. держав. ун-т внутр. справ, 2012. 620 с.
12. Правові системи сучасності : навч. посіб. / Ю. С. Шемшученко [та ін.]. Київ : Юрид. думка, 2012. 490 с.
13. Філософія порівняльного правознавства : зб. наук. праць / за ред. О. В. Кресіна ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України [та ін.]. Київ ; Львів : Ліга-Прес, 2015. 540 с.
14. Харитонов Р. Ф. Концепція галузевої юридичної компаративістики: науковий та освітній аспекти : монографія. Одеса : Фенікс, 2019. 220 с.
15. Siems Mathias. Comparative law. Cambridge University Press, 2018. 535 p. URL: <https://library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/SAIT/Comparative%20Law.pdf>
16. Бехруз Х. Порівняльне правознавство як навчальна дисципліна у системі юридичної освіти України: занепад чи сподівання на оновлення? *Право України*. 2019. № 3. С. 65–76. DOI: <https://doi.org/10.33498/louu-2019-03-065>
17. Бехруз Х. Порівняльне правознавство: сучасні грані досліджень. *Право України*. 2013. № 3–4. С. 98–105.

18. Бехруз Х. Н., Мохд Н. О. Порівняльне міжнародне право та регіоналізація міжнародного права. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 6. С. 471–474. URL: http://lsej.org.ua/6_2022/106.pdf

19. Войтович П. А. Цивілізована політика як вибір держави в епоху трансформацій. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4, т. 1. С. 24–29. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/4/part_1/4.pdf

20. Лукьянов Д. Правова система як предмет порівняльно-правових досліджень. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 2. С. 27–35.

21. Тихомиров О. Проблеми компаративної саморефлексії порівняльного правознавства як юридичної компаративістики. *Право України*. 2019. № 3. С. 30–48.

22. Торончук І. Ж., Грекул-Ковалик Т. А., Ковалець Т. Р. Альфред-Гальбан: що дає науці порівняльне правознавство? *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 60–65. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2023/12.pdf

23. Imran Ali. Comparative Legal Research-Building a Legal Attitude for a Transnational World. *Journal of Legal Studies*. 2020. Vol. 26, is. 40. P. 66–80. DOI: 10.2478/jles-2020-0012.

ТЕМА 2. МЕТОДОЛОГІЯ ПОРІВНЯЛЬНОГО ПРАВОЗНАВСТВА

Лекційний курс

Поняття методології юридичної компаративістики. Характеристика підходів до методології порівняльного правознавства. Структура методології юридичної компаративістики. Методологічні принципи порівняльно-правових досліджень. Зміст порівняльно-правового методу. Характеристика інших методів наукового пізнання, що застосовуються юридичною компаративістикою в порівняльно-правових досліджень.

Питання до семінарського заняття

1. Порівняльно-типологічний підхід.
2. Теорія порівняльно-правового методу.
3. Методологічні принципи порівняльно-правових досліджень.
4. Методи та засоби порівняльно-правового дослідження.
5. Значення та роль в порівняльному правознавстві інших підходів та методів.
6. Методика порівняльно-правового аналізу
7. Основні види порівняльно-правових досліджень.

Література до теми

1. Бехруз Х. Н. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 464 с.
2. Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак [та ін.]. Харків : Право. 2020. 568 с.
3. Ідея порівняльного міжнародного права: pro et contra : зб. наук. пр. на честь інозем. члена НАНУ України та НАПрН України Уїльяма Елліотта Батлера / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]. Київ ; Львів : Ліга-прес, 2015. 536 с.
4. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 742 с.

5. Кресін О. В. Порівняльне правознавство у XIX – XX століттях: проблеми становлення. Київ : Логос, 2011. 294 с.
6. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібн. Дніпро : Ун-ет митн. справи та фінансів, 2019. 86 с.
7. Порівняльне правознавство : підручник / О. В. Петришин С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2021. 272 с.
8. Порівняльне правознавство : хрестоматія / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2019. 1024 с.
9. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Харків : Право, 2008. 488 с.
10. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 3-тє вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.
11. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. наук. пр. / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]. Львів : Львівськ. держав. ун-т внутр. справ, 2012. 620 с.
12. Правова доктрина України : у 5 т. / НАПрН України ; редкол.: О. В. Петришин [та ін.]. Харків : Право, 2013. Т. 1: Загальнотеоретична та історична юриспруденція. 975 с.
13. Правові системи сучасності : навч. посіб. / Ю. С. Шемшученко [та ін.]. Київ : Юрид. думка, 2012. 490 с.
14. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права : навч. посібник. Київ : Медицина і право, 2021. 256 с.
15. Філософія порівняльного правознавства : зб. наук. праць / за ред. О. В. Кресіна ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України [та ін.]. Київ ; Львів : Ліга-Прес, 2015. 540 с.
16. Харитонов Р. Ф. Концепція галузевої юридичної компаративістики: науковий та освітній аспекти : монографія. Одеса : Фенікс, 2019. 220 с. Comparative Law / edit. by Esin Örüçü and David Nelken. Oxford and Portland, 2007. 480 p. URL: <https://u->

pad.unimc.it/retrieve/handle/11393/46204/de3e5026-599d-83cd-e053-3a05fe0a1d44/Complete%20PDF.pdf

17. Siems Mathias. Comparative law. Cambridge University Press, 2018. 535 p. URL: <https://library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/SAIT/Comparative%20Law.pdf>

18. Оніщенко Н. Порівняльно-правові дослідження: прагматичний контекст. *Право України*. 2019. № 3. С. 195–205.

19. Engelbrekt A. B. Comparative Law and European Law: the End of an Era, a New Beginning, or Time to Face the Methodological Challenges? URL: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:905008/FULLTEXT01.pdf>

20. Gałędek M. *Remarks on the Methodology of Comparative Legal research in the context of the history of Law in Poland*. *Folia Iuridica*. 2022. Vol. 99. P. 65–81. doi.org/10.18778/0208-6069.99.05

21. Hoecke M. V. Methodology of Comparative Legal Research. *Law and Method*. 2015. URL: <https://www.lawandmethod.nl/tijdschrift/lawandmethod/2015/12/RENM-D-14-00001.pdf>

22. Husa Jaakko. Comparative Law and Legal History – a Match Made in Heaven? 2018. URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3519014>

23. Milošević D., Maksimović J. Methodology of Comparative Research in Education: Role and Significance. *Journal of Cognitive Research in Science*. 2020. Vol. 3, is. 3. P. 155–162. doi:10.23947/2334-8496-2020-8-3-155-162

24. Sampaio Arnaldo, Ribeiro Gustavo Ferreira. Comparative Law: An Effort of a Historiographical Rescue and Methodological Issues. *Beijing Law Review*. 2023. Vol.14, № 4. 3. 1910–1929. DOI: 10.4236/blr.2023.144105

25. Scarciglia R. Comparative Methodology and Pluralism in Legal Comparison in a Global Age. *Beijing Law Review*. 2015. Vol. 6, № 1. P. 42–48. DOI: 10.4236/jct.2013.45113

26. Skytioti Sotiria. Comparative Law and Language with Reference to Case Law. *Studies in logic, grammar and rhetoric*. 2021. Vol. 66. P. 105–114. URL: <https://intapi.sciendo.com/pdf/10.2478/slgr-2021-0007>

ТЕМА 3. ВИНИКНЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ОСНОВНІ ШКОЛИ ПОРІВНЯЛЬНОГО ПРАВОЗНАВСТВА

Лекційний курс

Періодизація історії формування і розвитку порівняльного правознавства. Формування ідей порівняльного правознавства (1800-1900). Формування ідей порівняльного правознавства як наукового напрямку (1900-1945). Інтенсифікація розвитку порівняльного правознавства після Другої світової війни (1945-80-і роки ХХ ст.). Розвиток порівняльного правознавства на сучасному етапі.

Питання до семінарського заняття

1. Підходи до періодизації історії формування порівняльного правознавства.
2. Французька школа порівняльного правознавства.
3. Німецька школа порівняльного правознавства.
4. Англо-американська школа порівняльного правознавства.
5. Далекосхідна школа порівняльного правознавства.
6. Українська школа порівняльного правознавства.
7. Сучасні школи порівняльного правознавства.

Література до теми

1. Бехруз Х. Н. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 464 с.
2. Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак [та ін.]. Харків : Право, 2020. 568 с.
3. Ідея порівняльного міжнародного права: pro et contra : зб. наук. пр. на честь інозем. члена НАНУ України та НАПрН України Уїльяма Елліотта Батлера / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]. Київ ; Львів : Ліга-прес, 2015. 536 с.
4. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 742 с.
5. Кресін О. В. Порівняльне правознавство у ХІХ – ХХ століттях: проблеми становлення. Київ : Логос, 2011. 294 с.

6. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібн. Дніпро : Ун-ет митн. справи та фінансів, 2019. 86 с.
7. Порівняльне правознавство : підручник / О. В. Петришин С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2021. 272 с.
8. Порівняльне правознавство : хрестоматія / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2019. 1024 с.
9. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Харків : Право, 2008. 488 с.
10. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 3-тє вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.
11. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. наук. пр. / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]. Львів : Львівськ. держав. ун-т внутр. справ, 2012. 620 с.
12. Правова доктрина України : у 5 т. / НАПрН України ; редкол.: О. В. Петришин [та ін.]. Харків : Право, 2013. Т. 1: Загальнотеоретична та історична юриспруденція. 975 с.
13. Правові системи сучасності : навч. посіб. / Ю. С. Шемшученко [та ін.]. Київ : Юрид. думка, 2012. 490 с.
14. Філософія порівняльного правознавства : зб. наук. праць / за ред. О. В. Кресіна ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України [та ін.]. Київ ; Львів : Ліга-Прес, 2015. 540 с.
15. Харитонов Р. Ф. Концепція галузевої юридичної компаративістики: науковий та освітній аспекти : монографія. Одеса : Фенікс, 2019. 220 с.
16. Siems Mathias. Comparative law. Cambridge University Press, 2018. 535 p. URL: <https://library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/SAIT/Comparative%20Law.pdf>
17. Карпічков В. О. Еволюція юридичної компаративістики в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Вип. 3, т. 1. С. 24–32. URL: http://pjuv.nuoua.od.ua/v3-1_2019/5.pdf

18. Кресін О. Особливе в праві та класифікація національних правопорядків у другій половині XVIII – першій третині XIX ст. (до питання про генезис порівняльно-правової картини світу). *Право України*. 2019. № 3. С. 107–132.

19. Sampaio Arnaldo, Ribeiro Gustavo Ferreira. Comparative Law: An Effort of a Historiographical Rescue and Methodological Issues. *Beijing Law Review*. 2023. Vol.14, № 4. 3. 1910–1929. DOI: 10.4236/blr.2023.144105

20. Scarciglia R. Brief History of Legal Comparison: A Lesson from the Ancient to Post-Modern Times. *Beijing Law Review*. 2015. Vol. 6, № 4. P. 296-310. [10.4236/blr.2015.64026](https://doi.org/10.4236/blr.2015.64026)

ТЕМА 4. ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ПРАВОВИХ СИСТЕМ.

ЗБЛИЖЕННЯ ПРАВОВИХ СИСТЕМ

Лекційний курс

Понятійний апарат порівняльного правознавства. Поняття і компоненти правової системи. Різноманіття правових систем і необхідність їх класифікації. Огляд класифікацій правових систем. Критерії класифікації правових систем. Основні правові сім'ї.

Порівняльне правознавство і зближення правових систем. Правова акультурація та її значення для зближення правових систем. Закономірності зближення правових систем і його форми.

Питання до семінарського заняття

1. Поняття та ознаки правової системи.
2. Структура правової системи. Основні функції правової системи.
3. Співвідношення понять права система та права сім'я.
4. Критерії та проблеми класифікації правових систем.
5. Огляд класифікацій правових систем.
6. Взаємозв'язок правових систем світу.
7. Порівняльне правознавство та зближення правових систем.
8. Закономірності, форми та засоби зближення правових систем.

Література до теми

1. Бехруз Х. Н. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 464 с.
2. Жебровська К. Р. Універсалізм і релятивізм правових цінностей у діалозі правових систем : монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 222 с.
3. Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак [та ін.]. Харків : Право, 2020. 568 с.

4. Ідея порівняльного міжнародного права: pro et contra : зб. наук. пр. на честь інозем. члена НАН України та НАПрН України Уїльяма Елліотта Батлера / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]. Київ ; Львів : Ліга-прес, 2015. 536 с.

5. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 742 с.

6. Луць Л. А. Типологізація сучасних правових систем світу: відкрита лекція. Київ : Логос, 2007. 298 с.

7. Малишев Б. В. Правова система (телеологічний вимір) : монографія. Київ : ВД Дакор, 2012. 364 с.

8. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібн. Дніпро : Ун-ет митн. справи та фінансів, 2019. 86 с.

9. Порівняльне правознавство : підручник / О. В. Петришин С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2021. 272 с.

10. Порівняльне правознавство : хрестоматія / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2019. 1024 с.

11. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Харків : Право, 2008. 488 с.

12. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 3-тє вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.

13. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. наук. пр. / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]. Львів : Львівськ. держав. ун-т внутр. справ, 2012. 620 с.

14. Правова доктрина України : у 5 т. / НАПрН України ; редкол.: О. В. Петришин [та ін.]. Харків : Право, 2013. Т. 1: Загальнотеоретична та історична юриспруденція. 975 с.

15. Правові системи сучасності : навч. посіб. / Ю. С. Шемшученко [та ін.]. Київ : Юрид. думка, 2012. 490 с.

16. Стрельцова Є. Д. Уніфікація міжнародного права та її вплив на національне законодавство : монографія. Одеса : Гельветика, 2019. 522 с.

17. Філософія порівняльного правознавства : зб. наук. праць / за ред. О. В. Кресіна ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України [та ін.]. Київ ; Львів : Ліга-Прес, 2015. 540 с.
18. Харитонов Р. Ф. Концепція галузевої юридичної компаративістики: науковий та освітній аспекти : монографія. Одеса : Фенікс, 2019. 220 с.
19. Siems Mathias. Comparative law. Cambridge University Press, 2018. 535 p. URL: <https://library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/SAIT/Comparative%20Law.pdf>
20. Кресін О. В. Правові системи сучасності: взаємодія та конфлікти. *Вісник Національної академії правових наук України* : зб. наук. праць. 2016. № 3. С. 266–269.
21. Луць Л. А. Типологізація сучасних правових систем світу: відкрита лекція. Київ, Сімферополь : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Логос, 2007. 298 с.
22. Батлер В. What Makes Socialist Legal Systems Socialist? *Право України*. 2019. № 3. С. 131–157.
23. Варга Ч. Comparative Jurisprudence as Scholarship and Profile of Education. *Право України*. 2019. № 3. С. 49–64.
24. Васильєв С. В. Механізм юридичної конвергенції. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 17–22. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/05/4.pdf>
25. Лук'янов Д. Правова система: поняття та різноманітність у сучасному світі. *Право України*. 2019. № 3. С. 158–176.
26. Монастирський О. Європейська національна нормативно-правова уніфікація: теоретичні аспекти. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2012. Вип. 56. С. 38–43.
27. Тарасюк В. Суперечності реалізації принципу людиноцентризму права в історії розвитку правових систем світу. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 10. С. 237–241.

28. Харитонов Є., Харитонova О. Лабільність правових систем як чинник правової акультурації. *Право України*. 2019. № 3. С. 177–194.

29. Хаустова М. Г. Проблеми класифікації правових систем. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2018. Вип. 2. С. 53–65.

ТЕМА 5. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОМАНО- ГЕРМАНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї

Лекційний курс

Передумови виникнення романо-германської правової сім'ї. Особливості становлення та розвитку правових систем романо-германського типу права. Історичне значення римського права в формуванні цієї правової сім'ї. Дуалізм романо-германського типу права: германське право та французьке право, як моделі германської та романської правових груп. Структура романо-германського права. Поділ права на приватне та публічне Матеріальне та процесуальне право. Проблеми визначення поняття джерела романо-германського права. Основні види джерел романо-германського права та критерії їх класифікації. Зміни в романо-германській сім'ї, пов'язані з євро інтеграційними процесами.

Питання до семінарського заняття

1. Історія формування та розвитку романо-германської правової сім'ї.
2. Характерні риси романо-германської правової сім'ї.
3. Джерела права в романо-германській правовій сім'ї.
4. Структура романо-германської системи права.
5. Публічне право в романо-германській системі права.
6. Приватне право в романо-германській системі права.
7. Судова система та судовий процес в романо-германській правовій сім'ї.
8. Романська і германська правові групи: загальне і особливе.

Література до теми

1. Бехруз Х. Н. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 464 с.
2. Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак [та ін.]. Харків : Право, 2020. 568 с.

3. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 742 с.
4. Луць Л. А. Типологізація сучасних правових систем світу: відкрита лекція. Київ : Логос, 2007. 298 с.
5. Малишев Б. В. Правова система (телеологічний вимір) : монографія. Київ : ВД Дакор, 2012. 364 с.
6. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібн. Дніпро : Ун-ет митн. справи та фінансів, 2019. 86 с.
7. Пархоменко Н. М. Джерела права: проблеми теорії та методології : монографія. Київ : Юрид. думка, 2008. 336 с.
8. Порівняльне правознавство : підручник / О. В. Петришин С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2021. 272 с.
9. Порівняльне правознавство : хрестоматія / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2019. 1024 с.
10. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Харків : Право, 2008. 488 с.
11. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 3-тє вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.
12. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. наук. пр. / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]. Львів : Львівськ. держав. ун-т внутр. справ, 2012. 620 с.
13. Правова доктрина України : у 5 т. / НАПрН України ; редкол.: О. В. Петришин [та ін.]. Харків : Право, 2013. Т. 1: Загальнотеоретична та історична юриспруденція. 975 с.
14. Правові системи сучасності : навч. посіб. / Ю. С. Шемшученко [та ін.]. Київ : Юрид. думка, 2012. 490 с.
15. Хавронюк М. І. Історія кримінального права європейських країн : монографія. Київ : Істина, 2006. 192 с.

16. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи : порівняльний аналіз, проблеми гармонізації. Київ : Юрисконсульт, 2006. 1048 с.

17. Харитонова О. І., Харитонов Є. О. Порівняльне право Європи. Основи порівняльного правознавства. Європейські традиції : посібник. Харків : Одісей, 2002. 590 с.

18. Шевчук С. Судова правотворчість : світовий досвід і перспективи в Україні. Київ : Реферат, 2007. 641 с.

19. Siems Mathias. Comparative law. Cambridge University Press, 2018. 535 p. URL: <https://library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/SAIT/Comparative%20Law.pdf>

20. Дручек О. В., Зварич Р. В., Новікова М. М. Романо-германська та англосаксонська правові системи: історичні аспекти формування та основні характеристики. *Право та державне управління*. 2023. № 2. С. 405–414. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2023/59.pdf

21. Колодяжна В. В. Історія формування та сучасний стан романо-германської правової сім'ї. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 46–53.

22. Майданик Р. Судовий прецедент в країнах континентального права. *Юридична Україна*. 2013. № 2. С. 44–49. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2023/43.pdf

23. Полонка І. А. Рівень нормативності в правових системах світу: порівняльно-правовий підхід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія «Юридична»*. 2012. № 4. С. 237–246. URL: https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/library/visnyky/nvsvy/04_2012/12piapppp.pdf

24. Римарчук Р. М. Загальне право та цивільно-правові традиції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 191–193. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2023/43.pdf

25. Святоцький О. Судовий прецедент та судова практика: порівняльно-правовий аспект. *Право України*. 2016. № 10. С. 64–69.

ТЕМА 6. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї

Лекційний курс

Становлення і розвиток англійського загального права. Особливості англійського загального права. Джерела англійського загального права. Структура англійського загального права.

Формування американського права. Специфіка американського права. Федеральне право і право штатів. Джерела американського права. Структура американського права.

Питання до семінарського заняття

1. Становлення та розвиток англійського загального права.
2. Формування американського права.
3. Характерні риси англо-американської правової сім'ї. Специфіка американського права.
4. Джерела в системі права Англії та США.
5. Структура англо-американської систем права.
6. Характеристика загального права та права справедливості в системі права Англії та США.
7. Характеристика статутного права в системі права Англії та США.
8. Характеристика судової системи та судового процесу в системі права Англії та США.

Література до теми

1. Бернхем, В. Вступ до права та правової системи США / пер. з англ. Київ : Україна, 1999. 554 с.
2. Бехруз Х. Н. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 464 с.
3. Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак [та ін.]. Харків : Право, 2020. 568 с.

4. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 742 с.
5. Луць Л. А. Типологізація сучасних правових систем світу: відкрита лекція. Київ : Логос, 2007. 298 с.
6. Малишев Б. В. Правова система (телеологічний вимір) : монографія. Київ : ВД Дакор, 2012. 364 с.
7. Малишев Б. В. Судовий прецедент у правовій системі Англії : монографія. Київ : Праксіс, 2008. 344 с.
8. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібн. Дніпро : Ун-ет митн. справи та фінансів, 2019. 86 с.
9. Пархоменко Н. М. Джерела права: проблеми теорії та методології : монографія. Київ : Юрид. думка, 2008. 336 с.
10. Порівняльне правознавство : підручник / О. В. Петришин С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2021. 272 с.
11. Порівняльне правознавство : хрестоматія / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2019. 1024 с.
12. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Харків : Право, 2008. 488 с.
13. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 3-тє вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.
14. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. наук. пр. / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]. Львів : Львівськ. держав. ун-т внутр. справ, 2012. 620 с.
15. Правові системи сучасності : навч. посіб. / Ю. С. Шемшученко [та ін.]. Київ : Юрид. думка, 2012. 490 с.
16. Шевчук С. Судова правотворчість: світовий досвід і перспективи в Україні. Київ : Реферат, 2007. 641 с.
17. Siems Mathias. Comparative law. Cambridge University Press, 2018. 535 p. URL: <https://library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/SAIT/Comparative%20Law.pdf>

18. Вербицький Д. В. Теоретико-правові аспекти формування прецедентного права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 4. С. 12–15. URL: http://lsej.org.ua/4_2019/3.pdf

19. Власенко В. В. Історія виникнення та особливості застосування «загального права» та «права справедливості» в аглосаксонській правовій системі. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 5. С. 3–7.

20. Дручек О. В., Зварич Р. В., Новікова М. М. Романо-германська та англосаксонська правові системи: історичні аспекти формування та основні характеристики. *Право та державне управління*. 2023. № 2. С. 405–414. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2023/59.pdf

21. Корнелюк Ю., Кратко В. Особливості становлення та розвитку англо-американської правової системи. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 2020. № 4. С. 70–76. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/dec/22767/13.pdf>

22. Кудін А. А. Роль англосаксонської правової сім'ї у розвитку правових систем світу. *Науковий вісник публічного та приватного права* : зб. наук. праць. 2020. № 4. С. 35–45.

23. Полонка І. А. Рівень нормативності в правових системах світу: порівняльно-правовий підхід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія «Юридична». 2012. № 4. С. 237–246. URL: https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/library/visnyky/nvsvy/04_2012/12piapppp.pdf

ТЕМА 7. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СКАНДИНАВСЬКИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМ ЯК ОКРЕМОЇ ГРУПИ ЗМІШАНОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї

Лекційний курс

Поняття та сутність скандинавських правових систем. Основні риси скандинавських правових систем. Питання розвитку скандинавських правових систем. Джерела сучасного скандинавського права. Структура скандинавської правової сім'ї. Місце судової системи в скандинавському праві.

Питання до семінарського заняття

1. Історія формування та розвитку скандинавських правових систем.
2. Характерні риси скандинавських правових систем.
3. Джерела скандинавської системи права.
4. Структура скандинавської системи права.
5. Публічне право в скандинавській системі права.
6. Приватне право в скандинавській системі права.
7. Судова система та судовий процес в скандинавській правовій сім'ї.

Література до теми

1. Бехруз Х. Н. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 464 с.
2. Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак [та ін.]. Харків : Право, 2020. 568 с.
3. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 742 с.
4. Луць Л. А. Типологізація сучасних правових систем світу: відкрита лекція. Київ : Логос, 2007. 298 с.
5. Малишев Б. В. Правова система (телеологічний вимір) : монографія. Київ : ВД Дакор, 2012. 364 с.

6. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібн. Дніпро : Ун-ет митн. справи та фінансів, 2019. 86 с.
7. Пархоменко Н. М. Джерела права: проблеми теорії та методології : монографія. Київ : Юрид. думка, 2008. 336 с.
8. Порівняльне правознавство : підручник / О. В. Петришин С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2021. 272 с.
9. Порівняльне правознавство : хрестоматія / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2019. 1024 с.
10. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Харків : Право, 2008. 488 с.
11. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 3-тє вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.
12. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. наук. пр. / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]. Львів : Львівськ. держав. ун-т внутр. справ, 2012. 620 с.
13. Правові системи сучасності : навч. посіб. / Ю. С. Шемшученко [та ін.]. Київ : Юрид. думка, 2012. 490 с.
14. Siems Mathias. Comparative law. Cambridge University Press, 2018. 535 p. URL: <https://library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/SAIT/Comparative%20Law.pdf>
15. Вовк Д. О. Доктрина верховенства права у релігійних і змішаних правових системах: чи можливе співіснування? *Філософія порівняльного правознавства* : зб. наук. праць / за ред. О. В. Кресіна. Київ : Ліга-Прес, 2015. С. 407–423.
16. Зінченко О. В. Конституції скандинавських країн: порівняльний аналіз. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 1. С. 58–68. URL: <http://visnyk.kh.ua/uk/article/konstitutsiyi-skandinavskikh-krayin-porivnyalny-analiz>
17. Палмер В. В. Дві конкуруючі теорії змішаних правових систем. *Порівняльне правознавство*. 2013. № 1–2. С. 128–154.

18. Полонка І. А. Рівень нормативності в правових системах світу: порівняльно-правовий підхід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія «Юридична»*. 2012. № 4. С. 237–246.

URL:

https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/library/visnyky/nvsvy/04_2012/12piapp.pdf

19. Саміло Г. О. Змішані правові системи: проблеми класифікації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 33, ч. 1. С. 46–49. U

20. Черніченко К. О. Плюралізм концепції змішаних правових систем: методологічні аспекти дослідження в контексті взаємодії правових систем. *Порівняльно-правові дослідження*. 2007. № 1–2. С. 94–101.

**ТЕМА 8. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМ ЯК ОКРЕМОЇ
ГРУПИ ЗМІШАНОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї**

Лекційний курс

Формування латиноамериканського права. Специфіка латиноамериканського права. Джерела латиноамериканського права. Структура латиноамериканського права. Особливості судових систем латиноамериканських держав.

Питання до семінарського заняття

1. Історія формування та розвитку латиноамериканських правових систем.
2. Характерні риси латиноамериканських правових систем.
3. Джерела латиноамериканської системи права.
4. Структура латиноамериканської системи права.
5. Публічне право в латиноамериканській системі права.
6. Приватне право в латиноамериканській системі права.
7. Судова система та судовий процес в латиноамериканській правовій сім'ї.

Література до теми

1. Бехруз Х. Н. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 464 с.
2. Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак [та ін.]. Харків : Право, 2020. 568 с.
3. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 742 с.
4. Луць Л. А. Типологізація сучасних правових систем світу: відкрита лекція. Київ : Логос, 2007. 298 с.

5. Малишев Б. В. Правова система (телеологічний вимір) : монографія. Київ : ВД Дакор, 2012. 364 с.
6. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібн. Дніпро : Ун-ет митн. справи та фінансів, 2019. 86 с.
7. Пархоменко Н. М. Джерела права: проблеми теорії та методології : монографія. Київ : Юрид. думка, 2008. 336 с.
8. \Порівняльне правознавство : підручник / О. В. Петришин С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2021. 272 с.
9. Порівняльне правознавство : хрестоматія / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2019. 1024 с.
10. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Харків : Право, 2008. 488 с.
11. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 3-тє вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.
12. Правові системи сучасності : навч. посіб. / Ю. С. Шемшученко [та ін.]. Київ : Юрид. думка, 2012. 490 с.
13. Харитонов Р. Ф. Концепція галузевої юридичної компаративістики: науковий та освітній аспекти : монографія. Одеса : Фенікс, 2019. 220 с.
14. Siems Mathias. Comparative law. Cambridge University Press, 2018. 535 p.
URL: <https://library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/SAIT/Comparative%20Law.pdf>
15. Полонка І. А. Рівень нормативності в правових системах світу: порівняльно-правовий підхід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія «Юридична»*. 2012. № 4. С. 237–246.
URL:
https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/library/visnyky/nvsy/04_2012/12piapppp.pdf
16. Grant Julienne E. UPDATE: Researching the Law of Latin America / GlobalLex. URL:
https://www.nyulawglobal.org/globalex/Latin_America_Law_Research1.html

17. The Cambridge History of Latin American Law in Global Perspective / ed. T. Duve, T. Herzog. Cambridge University Press, 2023. 560 p. URL: https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/84400843A1FD996E81772FF29AD806A7/9781316518045AR.pdf/The_Cambridge_History_of_Latin_American_Law_in_Global_Perspective.pdf?event-type=FTLA

ТЕМА 9. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АФРИКАНСЬКИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМ ЯК ОКРЕМОЇ ГРУПИ СІМ'Ї ТРАДИЦІЙНОГО ПРАВА

Лекційний курс

Формування і еволюція африканського звичаєвого права. Поняття і особливості африканського звичаєвого права. Структура африканського звичаєвого права. Джерела сучасного африканського права.

Питання до семінарського заняття

1. Історія формування та розвитку африканських правових систем.
2. Характерні риси африканських правових систем.
3. Джерела африканської системи права.
4. Структура африканської системи права.
5. Публічне право в африканській системі права.
6. Приватне право в африканській системі права.
7. Судова система та судовий процес в африканській правовій сім'ї.

Література до теми

1. Бернхем В. Вступ до права та правової системи США / пер. з англ. Київ : Україна, 1999. 554 с.
2. Бехруз Х. Н. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 464 с.
3. Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак [та ін.]. Харків : Право, 2020. 568 с.
4. Ідея порівняльного міжнародного права: pro et contra : зб. наук. пр. на честь інозем. члена НАНУ України та НАПрН України Уїльяма Елліотта Батлера / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]. Київ ; Львів : Ліга-прес, 2015. 536 с.
5. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 742 с.

6. Луць Л. А. Типологізація сучасних правових систем світу: відкрита лекція. Київ : Логос, 2007. 298 с.
7. Малишев Б. В. Правова система (телеологічний вимір) : монографія. Київ : ВД Дакор, 2012. 364 с.
8. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібн. Дніпро : Ун-ет митн. справи та фінансів, 2019. 86 с.
9. Порівняльне правознавство : підручник / О. В. Петришин С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2021. 272 с.
10. Порівняльне правознавство : хрестоматія / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2019. 1024 с.
11. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Харків : Право, 2008. 488 с.
12. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 3-тє вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.
13. Правові системи сучасності : навч. посіб. / Ю. С. Шемшученко [та ін.]. Київ : Юрид. думка, 2012. 490 с.
14. Харитонов Р. Ф. Концепція галузевої юридичної компаративістики: науковий та освітній аспекти : монографія. Одеса : Фенікс, 2019. 220 с.
15. Siems Mathias. Comparative law. Cambridge University Press, 2018. 535 p. URL: <https://library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/SAIT/Comparative%20Law.pdf>
16. Нікерк Г. Міркування щодо взаємовпливу американського звичаєвого права і державного права у Південно-Африканській Республіці. *Порівняльне правознавство*. 2012. № 3–4. С. 268–282.
17. Письменна О. П. Історико-теоретична характеристика релігійних та традиційних правових сімей. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2018. Вип. 49, т. 1. С. 30–35.
18. Полонка І. А. Рівень нормативності в правових системах світу: порівняльно-правовий підхід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія «Юридична»*. 2012. № 4. С. 237–246.

URL:

https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/library/visnyky/nvsvy/04_2012/12piapp.pdf

19. Хаустова М. Г. Юриспруденція в країнах традиційної правової сім'ї. *Державне будівництво та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. Харків, 2012. Вип. 23. С. 43–57.

20. Bekker G. The African Commission on Human and Peoples' Rights and Remedies for Human Rights Violations. *Human rights Law review*. 2013. Vol. 13, № 3. P. 499–528.

21. Okeke Ch. N. African Law in Comparative Law: Does Comparativism Have Worth? *Roger Williams University Law Review*: 2011. Vol. 16, is. 1. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/56705741.pdf>

22. Raymond Atuguba. Customary Law Revivalism: Seven Phases in the Evolution of Customary Law in Sub-Saharan Africa. *Inter Gentes*. Vol. 3, is. 1. URL: <https://intergentes.com/seven-phases-in-the-evolution-of-customary-law-in-sub-saharan-africa/>

23. Buluma Bwire. Integration of African Customary Legal Concepts into Modern Law: Restorative Justice: A Kenyan Example. *Societies*. 2019. Vol. 9, is. 1. DOI: <https://doi.org/10.3390/soc9010017>

ТЕМА 10. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВОВИХ СИСТЕМ КРАЇН ДАЛЕКОГО СХОДУ ЯК ОКРЕМОЇ ГРУПИ СІМ'Ї ТРАДИЦІЙНОГО ПРАВА

Лекційний курс

Філософські основи китайського право розуміння. Історичні етапи розвитку китайського права. Джерела сучасного права Китаю. Структура сучасного права Китаю.

Історичні етапи формування і розвитку японського права. Специфіка японського права. Джерела сучасного японського права. Структура сучасного японського права.

Питання до семінарського заняття

1. Історія формування та розвитку правових систем країн Далекого Сходу.
2. Характерні риси правових систем країн Далекого Сходу.
3. Джерела системи права країн Далекого Сходу.
4. Структура системи права країн Далекого Сходу.
5. Публічне право в системі права країн Далекого Сходу.
6. Приватне права в системі права країн Далекого Сходу.
7. Судова система та судовий процес в правових системах країн Далекого Сходу.

Література до теми

1. Бехруз Х. Н. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 464 с.
2. Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак [та ін.]. Харків : Право, 2020. 568 с.
3. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 742 с.

4. Луць Л. А. Типологізація сучасних правових систем світу: відкрита лекція. Київ : Логос, 2007. 298 с.
5. Малишев Б. В. Правова система (телеологічний вимір) : монографія. Київ : ВД Дакор, 2012. 364 с.
6. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібн. Дніпро : Ун-ет митн. справи та фінансів, 2019. 86 с.
7. Порівняльне правознавство : підручник / О. В. Петришин С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2021. 272 с.
8. Порівняльне правознавство : хрестоматія / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2019. 1024 с.
9. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Харків : Право, 2008. 488 с.
10. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 3-тє вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.
11. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. наук. пр. / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]. Львів : Львівськ. держав. ун-т внутр. справ, 2012. 620 с.
12. Правові системи сучасності : навч. посіб. / Ю. С. Шемшученко [та ін.]. Київ : Юрид. думка, 2012. 490 с.
13. Siems Mathias. Comparative law. Cambridge University Press, 2018. 535 p. URL: <https://library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/SAIT/Comparative%20Law.pdf>
14. Зварич Р. В. Регулятивна функція права в традиційній правовій сім'ї. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 4, т. 1. С. 120–125.
15. Зінченко О. В. Еволюція Конституції Японії (1889–1946 рр.): компаративне дослідження. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 20–24. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/05/5.pdf>
16. Іванов О. Ю. Становлення централізованої державності в Японії (I–VII ст.ст.): історико-правовий аспект. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 3. С. 32–36.

17. Мелякова Ю. В. Звичай і релігія як основні джерела правового виховання в Китаї, Японії та країнах арабського сходу. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія.* 2012. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/zvichay-i-religiya-yak-osnovni-dzherela>

18. Мостіпан О. М. «Маніфест Тайка» як пам'ятка японської політико-правової думки VII ст. *Гілея.* 2018. Вип. 134. С. 379–382.

19. Письменна О. П. Історико-теоретична характеристика релігійних та традиційних правових сімей. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право.* 2018. Вип. 49, т. 1. С. 30–35.

20. Полонка І. А. Рівень нормативності в правових системах світу: порівняльно-правовий підхід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія «Юридична».* 2012. № 4. С. 237–246. URL: https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/library/visnyku/nvsvy/04_2012/12piapppp.pdf

21. Соловійова А. Л. Кримінально-правова охорона власності за законодавством країн Далекого Сходу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція.* 2018. № 36, т. 2. С. 104–106.

22. Тагієв А., Рижкова Ю. Особливості правової системи сучасного Сінгапуру. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2022. Вип. 11. С. 259–262.

23. Тагієв А., Уколова В., Уколова Є. Формування та особливості правової системи Республіки Корея. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2022. Вип. 11. С. 72–75.

Тема 11. РЕЛІГІЙНІ ПРАВОВІ СИСТЕМИ (перша частина)

Лекційний курс

Історичні умови формування ісламського права. Специфіка ісламського права. Джерела ісламського права. Структура ісламського права. Роль ісламського права у формуванні і функціонуванні правових систем ісламських держав.

Релігійно-філософські і соціальні основи індуського права. Формування індуського права. Джерела і структура класичного індуського права. Основні джерела і структура «індійського» права.

Питання до семінарського заняття

1. Історія формування та розвитку ісламського права.
2. Характерні риси ісламського права.
3. Джерела і структура ісламського права.
4. Правова система ісламських держав.
5. Судова система ісламських держав.
6. Характерні риси індуського права (релігійно-філософські та соціальні основи індуського права).
7. Історія формування та розвитку індуського права.
8. Джерела та структура індуського права.
9. Правова система Індії.
10. Судова система Індії.

Література до теми

1. Бехруз Х. Н. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 464 с.
2. Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак [та ін.]. Харків : Право, 2020. 568 с.
3. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 742 с.

4. Лук'янов Д. В. Релігійні правові системи в сучасному світі : монографія. Харків : Право, 2015. 352 с.
5. Луць Л. А. Типологізація сучасних правових систем світу: відкрита лекція. Київ : Логос, 2007. 298 с.
6. Малишев Б. В. Правова система (телеологічний вимір) : монографія. Київ : ВД Дакор, 2012. 364 с.
7. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібн. Дніпро : Ун-ет митн. справи та фінансів, 2019. 86 с.
8. Порівняльне правознавство : підручник / О. В. Петришин С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2021. 272 с.
9. Порівняльне правознавство : хрестоматія / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2019. 1024 с.
10. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Харків : Право, 2008. 488 с.
11. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 3-тє вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.
12. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. наук. пр. / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]. Львів : Львівськ. держав. ун-т внутр. справ, 2012. 620 с.
13. Правові системи сучасності : навч. посіб. / Ю. С. Шемшученко [та ін.]. Київ : Юрид. думка, 2012. 490 с.
14. Священний Коран з українським перекладом / голов. ред. Юксель Сальман ; пер. М. Якубович. 2-ге вид. Стамбул, 2017. 611 с.
15. Харитонов Р. Ф. Концепція галузевої юридичної компаративістики: науковий та освітній аспекти : монографія. Одеса : Фенікс, 2019. 220 с.
16. Siems Mathias. Comparative law. Cambridge University Press, 2018. 535 p. URL:
<https://library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/SAIT/Comparative%20Law.pdf>

17. Атоян О. Особливості індуської правосвідомості в контексті сучасного правового простору. *Порівняльне правознавство*. 2012. № 3–4. С. 130–145.
18. Бехруз Х. Конституціоналізм в ісламських державах: становлення, сучасний стан і напрями трансформації. *Право України*. 2012. № 11–12. С. 349–356.
19. Бехруз Х. Становлення афганського права: основні етапи. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»* : зб. наук. пр. Одеса, 2016. Т. XVIII. С. 26–35.
20. Бехруз Х. Цивілізаційний підхід як методологічна основа вивчення ісламського права. *Право України*. 2011. № 8. С. 167–173.
21. Белов Д. М., Бота С. М. Ісламське право у правовій картині світу. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. №3. С. 41–45. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.03.7>
22. Белов Д. М., Фекийшгазі К. С. Ісламське право на території сучасної Європи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2023. Вип. 77, ч. 3. С. 289–294.
23. Городній М. Типологічні особливості індуського права в контексті акультураційних процесів. *Jurnalul juridic national: teorie si practica*. 2014. № 1. С. 20–27.
24. Гринчак А. А., Гринчак С. В. Права людини в ісламському праві й інтеграція мусульман у європейських державах. *Проблеми законності*: зб. наук. пр. Харків, 2023. Вип.162. С. 256–278.
25. Громовчук М В., Белов Д М. Релігія та право: теоретико-методологічні засади співвідношення. *Аналітично-порівняльне право*. 2022. № 2. С. 44–52. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/07/10.pdf>
26. Завгородня Ю. С. Релігійна правова сім'я у сучасних умовах: загальнотеоретичний аспект. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 1, т. 2. С. 11–13. URL: http://apnl.dnu.in.ua/1_2_2017/5.pdf

27. Дамірлі М. Порівняльний фікх: предметна характеристика. *Право України*. 2019. № 3. С. 95–106.
28. Мавед С. О. Школи ісламського права. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. праць. Одеса, 2013. Вип. 70. С. 160–166.
29. Піх Ю. А. Загальна характеристика секуляризація і десекуляризації правових систем релігійного типу : дис... канд. юрид. наук за спец. 12.00.01 / Нац. ун-т «Львівська політехніка». Львів, 2017. 226 с.
30. Полонка І. А. Рівень нормативності в правових системах світу: порівняльно-правовий підхід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія «Юридична»*. 2012. № 4. С. 237–246.
URL:
https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/library/visnyku/nvsvy/04_2012/12piappp.pdf
31. Росовська І. Ю. Вплив релігії на формування та розвиток правових сімей сучасності. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія Право*. 2020. № 10. С. 83–91. URL: https://visnyk.iful.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/83-91_%D0%A0%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0-1.pdf
32. Тагієв А., Матвієнко В. Актуальні питання дотримання прав жінок в ісламському праві: приклад Пакистану. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. Вип. 5. С. 354–364.
33. Тагієв А. С. Джерела шійтського ісламського права (джафаритського мазхабу). *Теорія і практика правознавства*. 2020. Вип. 2. С. 1–16.
34. Хаустова М. Г., Лагутіна К. О. Вплив релігійних традицій на систему права у країнах ісламського світу. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 1. С. 63–66.
35. Хаустова М. Г., Юхименко Д. С. Ісламська правова сім'я як одна з провідних правових сімей світу. головні терміни мусульманського права – «шаріат» та «фікх». *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 1. С. 76–79.

ТЕМА 12. РЕЛІГІЙНІ ПРАВОВІ СИСТЕМИ (друга частина)

Лекційний курс

Формування іудейського права. Специфічні риси іудейського права.
Джерела іудейського права. Правова система Ізраїлю.

Загальна характеристика канонічного права. Джерела канонічного права.
Застосування канонічного права в сучасному світі.

Питання до семінарського заняття

1. Історія формування та розвитку іудейського права.
2. Характерні риси іудейського права.
3. Джерела і структура іудейського права.
4. Правова система Ізраїлю.
5. Судова система Ізраїлю.
6. Характерні риси канонічного права.
7. Історія формування та розвитку канонічного права.
8. Джерела та структура (Східна і Західна церква) канонічного права.
9. Правова система Ватикана.
10. Судова система канонічного права.

Література до теми

1. Бехруз Х. Н. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 464 с.
2. Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак [та ін.]. Харків : Право, 2020. 568 с.
3. Канонічне право : підручник / В. І. Лубський, Т. Г. Горбаченко [та ін.]. Київ : ЦУЛ, 2012. 572 с.
4. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 742 с.
5. Лук'янов Д. В. Релігійні правові системи в сучасному світі : монографія. Харків : Право, 2015. 352 с.

6. Луць Л. А. Типологізація сучасних правових систем світу: відкрита лекція. Київ : Логос, 2007. 298 с.
7. Мацелюх І. А. Юридична відповідальність у церковному праві середньовічної України : монографія. Київ : Талком, 2018. 332 с.
8. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібн. Дніпро : Ун-ет митн. справи та фінансів, 2019. 86 с.
9. Онищук І. І. Правовий моніторинг свободи совісті та релігії в історико-правовому контексті східних католицьких церков візантійського обряду : навч. посіб. Харків : Право, 2019. 427 с.
10. Отрош М. І. Статус Святого Престолу у міжнародному праві : монографія. Одеса : Фенікс, 2014. 242 с.
11. Порівняльне правознавство : підручник / О. В. Петришин С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2021. 272 с.
12. Порівняльне правознавство : хрестоматія / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2019. 1024 с.
13. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Харків : Право, 2008. 488 с.
14. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 3-тє вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.
15. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. наук. пр. / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]. Львів : Львівськ. держав. ун-т внутр. справ, 2012. 620 с.
16. Правові системи сучасності : навч. посіб. / Ю. С. Шемшученко [та ін.]. Київ : Юрид. думка, 2012. 490 с.
17. Ситар І. М. Релігійні правові системи: проблема секуляризації та ресекуляризації : навч. посіб. Львів : ЗУКЦ, 2012. 280 с.
18. Сливка С. С. Канонічне право : навч. посібник. Харків : Право, 2016. 276 с.

19. Трофанчук Г. І. Канонічне право : курс лекцій. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 273 с.
20. Siems Mathias. Comparative law. Cambridge University Press, 2018. 535 p.
URL: <https://library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/SAIT/Comparative%20Law.pdf>
21. Бальжик І. А. Схизма в канонічному праві. *Актуальні проблеми політики* : зб. наук. праць. Одеса, 2019. Вип. 63. С. 234–239.
22. Білорицький Г. Єврейське (іудейське) право: джерела та тенденції розвитку. *Порівняльне правознавство*. 2012. № 3-4. С. 157–162.
23. Волощенко О. М. Канонічне право як окрема система права. *Часопис Київського університету права*. 2006. № 2. С. 52–56.
24. Гартман М. Т. Генезис розвитку єврейської правової системи. *Вісник Запорізького національного університету*. 2015. № 1. С. 44–50.
25. Гартман М. Т. Історичні умови формування єврейського права в період Першого Храму. *Право і суспільство*. 2014. № 6-2, ч. 3. С. 3–8.
26. Гартман М. Т. Історичні умови формування єврейського права періодів рішонім та ахаронім. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. Вип. 10/1. С. 49–53.
27. Гартман М. Проблеми розуміння єврейської правової системи та основні її ознаки. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 9. С. 109–115. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/09/21.pdf>
28. Гутів Б. Становлення канонічного права як одного з основних джерел права держави-міста Ватикан. *Вісник Львівського університету. Серія юридична* : зб. наук. праць. Львів, 2019. Вип. 68. С. 88–96.
29. Гутів Б. Становлення канонічного права як одного з основних джерел права держави-міста Ватикан. *Вісник Львівського університету. Серія юридична* : зб. наук. праць. Львів, 2019. Вип. 68. С. 88–96.
30. Лук'янов Д. Джерела іудейського права та сучасне право Ізраїлю. *Вісник Національної академії правових наук України* : зб. наук. праць. Харків, 2013. № 3. С. 56–63.

31. Остащук І. Конфесійне судочинство: філософія права католицької церкви. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2017. № 2. С. 97–105.

32. Пасічник І., Тагієв А. Співвідношення правової системи сучасного Ізраїлю та іудейського права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 57–59. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2023/11.pdf

33. Полонка І. А. Рівень нормативності в правових системах світу: порівняльно-правовий підхід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія «Юридична»*. 2012. № 4. С. 237–246. URL: https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/library/visnyku/nvsvy/04_2012/12piappp.pdf

34. Рожко В. В. Особливості іудейського (єврейського) права. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 4. С. 84–97.

35. Росовська І. Ю. Вплив релігії на формування та розвиток правових сімей сучасності. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія Право*. 2020. № 10. С. 83–91. URL: https://visnyk.iful.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/83-91_%D0%A0%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0-1.pdf

36. Слотвінська Н. Судова практика як джерело єврейського та ізраїльського права. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 5. С. 108–111.

37. Франків Д. М. Світоглядно-аксіологічні богословські принципи розвитку єврейського релігійного права в його історичних різновидах : дис. ... канд. філос. наук : 09.00.14. Київ, 2020. 230 с. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/39624/Frankiv_dis.pdf?sequence=1&isAllowed=y

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Поняття «порівняльне право», його співвідношення з поняттям «порівняльне правознавство» та «компаративістика».
2. Основні способи обґрунтування науковості порівняльного правознавства.
3. Основні підходи до визначення предмету порівняльного правознавства.
4. Природа порівняльного правознавства.
5. Об'єкт та предмет порівняльного правознавства і порівняно-правових досліджень: їх співвідношення.
6. Основні підходи до визначення об'єкту порівняльного правознавства.
7. Мета, функції і завдання порівняльного правознавства.
8. Концептуальна і практична необхідність порівняльного правознавства.
9. Основні етапи становлення і розвитку порівняльного правознавства: загальна характеристика.
10. Становлення і розвиток порівняльного правознавства в Україні.
11. Порівняльне правознавство в сучасній Україні: проблеми і перспективи.
12. Система порівняльного правознавства.
13. Місце порівняльного правознавства в системі юридичних наук.
14. Співвідношення порівняльного правознавства з іншими компаративістськими соціально-гуманітарними дисциплінами.
15. Методологія порівняльного правознавства: поняття та система.
16. Методологічні принципи порівняно-правових досліджень.
17. Порівняно-правовий підхід.
18. Види порівняння.
19. Інші підходи і методи, використовувані в порівняно-правових дослідженнях.

20. Методика проведення порівняно-правових досліджень.
21. Понятійно-категоріальний апарат порівняльного правознавства.
22. Поняття, компоненти і різновиди правової системи.
23. Порівняльне правознавство та зближення правових систем.
24. Закономірності, форми та засоби зближення правових систем.
25. Поняття «правового стилю». Чинники, що визначають правовий стиль.
26. Критерії і чинники класифікації правових систем.
27. Огляд класифікації правових систем.
28. Міжнародне право і національні правові системи: питання співвідношення і взаємодії.
29. Особливості змішаних (гібридних) правових систем.
30. Релігійні правові сім'ї: характерні риси, основні підтипи.
31. Традиційні правові сім'ї: характерні риси, основні підтипи.
32. Далекосхідна правова сім'я: загальна характеристика.
33. Місце правової системи України на правовій карті світу.
34. Основні тенденції правового розвитку у світі, що глобалізується.
35. Публічне право і приватне право в порівняно-правовому ракурсі: співвідношення їх в різних правових системах.
36. Звичай і звичаєве право.
37. Взаємодія і взаємовплив правових систем: основні форми і способи.
38. Правова акультурація.
39. Запозичення досягнень інших правових систем і його межі.
40. Правова інтеграція: можливості і межі.
41. Основні джерела права в різних правових сім'ях.
42. Структура права в різних правових сім'ях.
43. Особливості праворозуміння в різних правових сім'ях.
44. Особливості правової культури в різних правових сім'ях.
45. Значення доктрини в різних правових сім'ях.
46. Специфічні інститути в різних правових сім'ях.

47. Основні етапи формування романо-германської правової сім'ї.
48. Рецепція римського права і її значення для романо-германського права.
49. Особливості романо-германської правової сім'ї.
50. Структура романо-германського права.
51. Джерела романо-германського права.
52. Материнські правові системи в романо-германській правовій сім'ї.
53. Особливості англійського загального права.
54. Етапи розвитку англійської правової системи.
55. Загальне право і право справедливості.
56. Судовий прецедент в сім'ї загального права.
57. Статути в англійському загальному праві.
58. Особливості правової системи США.
59. Історія права США.
60. Федеральне право і право штатів в правовій системі США.
61. Джерела і структура права США.
62. Англійське та Американське право: загальне і особливе.
63. Загальна характеристика латиноамериканської правової сім'ї.
64. Еволюція латиноамериканської правової сім'ї.
65. Джерела і структура латиноамериканської правової сім'ї.
66. Загальна характеристика скандинавської (північноєвропейською) правової сім'ї.
67. Формування скандинавської (північноєвропейською) правової сім'ї.
68. Джерела і структура скандинавської (північноєвропейською) правової сім'ї.
69. Становлення і розвиток ісламської правової сім'ї.
70. Особливості і джерела ісламського права.
71. Класичне ісламське право і право сучасних мусульманських держав.
72. Ісламська концепція прав людини.

73. Іудейське (єврейське) право (особливості, система).
74. Джерела Іудейське (єврейське) права.
75. Іудейське (єврейське) право і право сучасного Ізраїлю.
76. Відмінні риси і основні джерела індуського права.
77. Індуське право і право сучасної Індії.
78. Канонічне право: особливості, джерела і використання в сучасному світі.
79. Загальна характеристика африканського звичаєвого права.
80. Історія розвитку африканського звичаєвого права.
81. Особливості права суверенних африканських держав.
82. Загальна характеристика китайського права.
83. Філософські основи китайського праворозуміння.
84. Правова система КНР.
85. Загальна характеристика правової системи Японії.
86. Формування правової системи Японії.
87. Сучасне право Японії.
88. Співвідношення судового прецеденту та судової практики.
89. Роль судового прецеденту в романо-германській правовій сім'ї.
90. Роль закону в англо-американській правовій сім'ї.